Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

28 päivänä marraskuuta 2013 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Direktiivi 80/987/ETY — Direktiivi 2002/74/EY — Työntekijöiden suoja työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa — Palkkaturvajärjestelmät — Palkkaturvajärjestelmien maksuvelvollisuuden rajoittaminen — Palkkasaatavat, jotka ovat erääntyneet yli kuusi kuukautta ennen sellaisen kanteen nostamista, jolla vaaditaan työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista

Asiassa C-309/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Central Administrativo Norte (Portugali) on esittänyt 30.3.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.6.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Maria Albertina Gomes Viana Novo,

Ezequiel Martins Dias,

Gabriel Inácio da Silva Fontes,

Marcelino Jorge dos Santos Simões,

Manuel Dourado Eusébio,

Alberto Martins Mineiro,

Armindo Gomes de Faria,

José Fontes Cambas,

Alberto Martins do Alto,

José Manuel Silva Correia,

Marilde Marisa Moreira Marques Moita,

José Rodrigues Salgado Almeida,

Carlos Manuel Sousa Oliveira,

Manuel da Costa Moreira,

Paulo da Costa Moreira,

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.

José Manuel Serra da Fonseca,

Ademar Daniel Lourenço Dias ja

Ana Mafalda Azevedo Martins Ferreira

vastaan

Fundo de Garantia Salarial IP,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz sekä tuomarit E. Juhász (esittelevä tuomari), A. Rosas, D. Šváby ja C. Vajda,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.5.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Maria Albertina Gomes Viana Novo ym., edustajanaan advogado J. Trocado da Costa,

— Fundo de Garantia Salarial IP, edustajanaan advogada J. Pereira,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja J. Quintela Coelho,

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Möller,

— Euroopan komissio, asiamiehinään M. Afonso ja J. Enegren,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.6.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 20.10.1980 annetun neuvoston direktiivin 80/987/ETY (EYVL L 283, s. 23; jäljempänä direktiivin 80/987 alkuperäinen versio), sellaisena kuin se on muutettuna 23.9.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/74/EY (EYVL L 270, s. 10; jäljempänä direktiivi 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna), 4 ja 10 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa kantajina ovat Maria Albertina Gomes Viana Novo sekä 17 muuta henkilöä (jäljempänä yhdessä Gomes Viana Novo ym.) ja vastaajana Fundo de Garantia Salarial IP (palkkaturvarahasto, jäljempänä FGS) ja joka koskee viimeksi mainitun suorittamaa sellaisten palkkasaatavien kattamista, jotka pääasian kantajilla oli entiseltä työnantajaltaan, joka on maksukyvytön.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Direktiivin 80/987 alkuperäisen version 3 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on, jollei 4 artiklasta muuta johdu, toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että palkkaturvajärjestelmät turvaavat maksun työntekijöiden työsopimuksista tai työsuhteista johtuvista maksamatta olevista palkkasaatavista tiettyä päivää edeltävältä ajalta.

2. Jäsenvaltion valinnan mukaan 1 kohdassa tarkoitettu päivä on

— päivä, jona työnantajan maksukyvyttömyys on alkanut,

— päivä, jona kyseinen työntekijä on irtisanottu työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi; taikka

— päivä, jona työnantajan maksukyvyttömyys on alkanut taikka jona kyseisen työntekijän kanssa tehty työsopimus tai työsuhde on työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi päättynyt.”

4 Direktiivin 80/987 alkuperäisen version 4 artikla kuului seuraavasti:

”1. Jäsenvaltiot saavat rajoittaa palkkaturvajärjestelmien 3 artiklassa tarkoitettua vastuuta.

2. Käyttäessään 1 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta jäsenvaltion on

— edellä 3 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitetussa tapauksessa varmistettava, että maksamatta olevat palkkasaatavat maksetaan työsopimuksen tai työsuhteen niiltä kolmelta viimeiseltä kuukaudelta, jotka sisältyvät työnantajan maksukyvyttömyyden alkamispäivää edeltävään kuuden kuukauden jaksoon;

— edellä 3 artiklan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetussa tapauksessa varmistettava, että maksamatta olevat palkkasaatavat maksetaan niiltä sitä päivää edeltäviltä työsopimuksen tai työsuhteen kolmelta viimeiseltä kuukaudelta, jona työntekijä on irtisanottu työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi;

— edellä 3 artiklan 2 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetussa tapauksessa varmistettava, että maksamatta olevat palkkasaatavat maksetaan niiltä sitä päivää edeltäviltä työsopimuksen tai työsuhteen 18 viimeiseltä kuukaudelta, jona työnantajan maksukyvyttömyys on alkanut tai jona työntekijän työsuhde on työnantajan maksukyvyttömyyden vuoksi päättynyt. Tällöin jäsenvaltio voi rajoittaa maksuvelvollisuutta koske[maan] kahdeksan viikon jakso[n] palkkaa koskevaksi tai koskemaan palkkaa usealta lyhyeltä ajanjaksolta, jotka yhteensä ovat kahdeksan viikkoa.”

5 Direktiivin 80/987 alkuperäisen version 3 ja 4 artiklaa muutettiin direktiivillä 2002/74. Viimeksi mainitun direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden oli saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan ennen 8.10.2005, ja niiden on sovellettava näitä säännöksiä työnantajan maksukyvyttömyystilanteissa, jotka ilmenevät niiden voimaantulopäivän jälkeen.

6 Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 22.10.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/94/EY (EUVL L 283, s. 36) on kodifioitu ja kumottu direktiivi 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna. Kun otetaan huomioon Gomes Viana Novo ym:iden työnantajan maksukyvyttömyyden alkamispäivä, on kuitenkin sovellettava viimeksi mainittua direktiiviä.

7 Direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta palkkaturvajärjestelmät turvaavat, jollei 4 artiklasta muuta johdu, työsopimuksista tai työsuhteista, myös työsuhteen päättymisen yhteydessä maksettavasta erorahasta, jos tästä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä, johtuvien maksamatta olevien työntekijöiden saatavien suorituksen.

Palkkaturvajärjestelmä turvaa maksamattomat palkkasaatavat tiettyä jäsenvaltioiden määrittämää päivää edeltävältä ja/tai tapauksen mukaan sen jälkeiseltä ajalta.”

8 Kyseisen direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat rajoittaa palkkaturvajärjestelmien 3 artiklassa tarkoitettua vastuuta.

2. Käyttäessään 1 kohdassa tarkoitettua mahdollisuutta jäsenvaltion on vahvistettava sen ajan kesto, jolta palkkaturvajärjestelmän on vastattava maksamatta olevista saatavista. Tämä aika ei kuitenkaan saa olla lyhyempi kuin 3 artiklassa tarkoitettua päivää edeltävä ja/tai sen jälkeinen ajanjakso, joka kattaa työsuhteen kolme viimeistä kuukautta. Jäsenvaltiot voivat sisällyttää tämän kolmen kuukauden vähimmäisajan viiteajanjaksoon, jonka pituus on vähintään kuusi kuukautta.

Jäsenvaltiot, jotka säätävät vähintään 18 kuukauden viiteajanjakson, voivat rajoittaa kahdeksaan viikkoon ajan, jolta palkkaturvajärjestelmä vastaa maksamatta olevista saatavista. Tässä tapauksessa vähimmäisajanjakson laskemisessa otetaan huomioon työntekijöille edullisimmat ajanjaksot.

3. Jäsenvaltiot voivat lisäksi asettaa enimmäismääriä palkkaturvajärjestelmän suoritettavaksi tuleville maksuille. Nämä enimmäismäärät eivät saa alittaa tasoa, joka on yhteensopiva tämän direktiivin sosiaalisen tavoitteen kanssa.

Käyttäessään tätä mahdollisuutta jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle menetelmä, jota noudattaen se asettaa enimmäismäärän.”

Portugalin oikeus

9 27.8.2003 annetun työlain nro 99/2003, sellaisena kuin se on pääasiassa sovellettavassa versiossaan, 380 §:ssä, jonka otsikkona on ”Palkkaturva” säädetään seuraavaa:

”[FGS] turvaa erityislainsäädännössä määritettävällä tavalla sellaiset työsopimuksesta tai sen rikkomisesta tai purkamisesta johtuvat työntekijän palkkasaatavat, joita työnantaja ei maksukyvyttömyyden tai maksuvaikeuksien takia pysty maksamaan.”

10 29.7.2004 annetulla lailla nro 35/2004 on vahvistettu FGS:n puitteet. Sen 317 §:ssä säädetään, että tämä rahasto ”turvaa työntekijälle työsopimuksesta tai sen rikkomisesta tai purkamisesta johtuvien palkkasaatavien maksun seuraavissa pykälissä määritettävällä tavalla, jos työnantaja laiminlyö velvoitteitaan”.

11 Kyseisen lain 318 §:ssä, jossa täsmennetään palkkaturvan kattamat tilanteet, säädetään seuraavaa:

”1. [FGS] takaa edellisessä pykälässä tarkoitettujen saatavien suorittamisen, jos tuomioistuin toteaa työnantajan maksukyvyttömäksi.

2. [FGS] takaa edellisessä momentissa tarkoitettujen saatavien suorittamisen myös silloin, kun on käynnistetty 20.10.1998 annetun asetuksen nro 316/98 mukainen sovittelumenettely.

3. Jos sovittelumenettely ei johda mihinkään sen vuoksi, että siitä kieltäydytään 20.10.1998 annetun asetuksen nro 316/98 4 §:n mukaisesti tai se raukeaa saman asetuksen 9 §:n mukaisesti, ja yrityksen työntekijät ovat vaatineet [FGS:n] turvaamien palkkasaatavien maksamista, [FGS:n] on haettava tuomioistuimessa yrityksen toteamista maksukyvyttömäksi, jollei edellisestä momentista muuta johdu.

4. Jotta [FGS] voisi noudattaa edellisten momenttien säännöksiä, sille on tehtävä ilmoitus, kun kyseisillä yrityksillä on palveluksessaan työntekijöitä. Ilmoituksen antaa

a) tuomioistuin, jos on haettu erityistä maksukyvyttömyysmenettelyä ja maksukyvyttömäksi toteamista

b) [Instituto de Apoio às Pequenas e Médias Empresas e ao Investimento (pienten ja keskisuurten yritysten tukikeskus, IAPMEI)], jos on haettu sovittelumenettelyä, sovittelusta on kieltäydytty tai se on rauennut."

12 Mainitun lain 319 §:ssä yksilöidään palkkaturvan kattamat palkkasaatavat seuraavasti:

"1. [FGS] takaa 317 §:ssä tarkoitetut palkkasaatavat, jotka ovat erääntyneet sen kuuden kuukauden ajanjakson aikana, joka edeltää edellisessä pykälässä tarkoitetun kanteen nostamista tai vaatimuksen esittämistä.

2. Jos saatavia ei ole maksamatta edellisessä momentissa mainitulta ajanjaksolta tai jos saatavien määrä on – – seuraavan pykälän 1 momentissa määritettävää enimmäismäärää pienempi, [FGS] takaa mainitun ajanjakson jälkeen maksamatta jääneet saatavat kyseiseen enimmäismäärään asti.

3. [FGS] takaa vain sellaisten saatavien maksamisen, joita siltä on haettu viimeistään kolme kuukautta ennen kulloistakin vanhentumisajankohtaa."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

13 Koska Gomes Viana Novo ym:iden työnantaja oli lopettanut palkanmaksun huhtikuusta 2003 lähtien, he irtisanoivat työsopimuksensa 15.9.2003, kuten heillä oli asiassa sovellettavan kansallisen lainsäädännön perusteella oikeus tehdä. Gomes Viana Novo ym. esittivät 10.2.2004 tribunal de trabalho de Barcelosissa (Barcelosin työtuomioistuin) vaatimuksen palkkasaataviensa määrän vahvistamiseksi ja niiden pakkoperinnästä määräämiseksi. Heidän vaatimuksensa hyväksyttiin.

14 Koska työnantajan omaisuuteen kuuluvat varat eivät riittäneet näiden saatavien kattamiseen, Gomes Viana Novo ym. panivat 28.11.2005 vireille tribunal de comércio de Vila Nova de Gaiassa (Vila Nova de Gaian kauppatuomioistuin) menettelyn mainitun työnantajan maksukyvyttömyyden toteamiseksi. Maksukyvyttömyyden toteamisen jälkeen palkkasaatavat rekisteröitiin.

15 Gomes Viana Novo ym. tekivät 26.7.2006 FGS:lle palkkasaatavien maksuhakemuksen. FGS:n johtaja hylkäsi hakemukset 21.12. ja 26.12.2006 antamillaan määräyksillä sillä perusteella, että kyseessä olevat saatavat olivat erääntyneet yli kuusi kuukautta ennen työnantajan maksukyvyttömyyden toteamiseen tähtäävän menettelyn vireillepanoa eli ennen 29.7.2004 annetun lain nro 35/2004 319 §:n 1 momentissa säädettyä viiteajanjaksoa.

16 Tribunal administrativo e fiscal do Porto (Porton hallinto- ja verotuomioistuin, Portugali) hylkäsi Gomes Viana Novo ym:iden näiden määräysten kumoamiseksi nostaman kanteen 18.3.2010 antamallaan päätöksellä. Nämä tekivät tästä päätöksestä valituksen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.

17 Tässä tilanteessa Tribunal Central Administrativo Norte on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko unionin oikeutta ja etenkin direktiivin [80/987, sellaisena kuin se on muutettuna,] 4 ja 10 artiklaa tulkittava siten, että kun on kyse työntekijöiden palkkasaatavien konkreettisesta turvaamisesta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa, ne ovat esteenä sellaiselle kansallisen oikeuden säännökselle, jolla turvataan maksamatta olevat saatavat vain maksukyvyttömyysmenettelyn vireille panoa edeltäneiden kuuden kuukauden [ajalta], vaikka työntekijät ovat nostaneet työnantajaa vastaan työtuomioistuimessa kanteen oikeusteitse tapahtuvaa saatavien määrän vahvistamista ja pakkoperintää varten?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähtökohtaisesti, onko direktiiviä 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jolla ei turvata sellaisia palkkasaatavia, jotka ovat erääntyneet yli kuusi kuukautta ennen sellaisen kanteen nostamista, jolla vaaditaan työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista, vaikka työntekijät ovat aloittaneet ennen tämän kuuden kuukauden ajanjakson alkamista työnantajaansa vastaan menettelyn tuomioistuimessa saataviensa määrän vahvistamista ja sen pakkoperintää varten.

19 Unionin tuomioistuimelle esitetystä asiakirja-aineistosta ilmenee, että FGS on evännyt Gomes Viana Novo ym:ilta heidän palkkasaataviensa maksamisen siitä syystä, että ne olivat erääntyneet yli kuusi kuukautta ennen sellaisen kanteen nostamista, jolla vaadittiin työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista, joka direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, täytäntöön panemiseksi annetussa kansallisessa lainsäädännössä on otettu päiväksi, josta lähtien mainitun direktiivin 3 artiklan toisessa alakohdassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu viiteajanjakso on laskettava.

20 Direktiivin 80/987 sekä alkuperäisen että muutetun version tarkoituksena on se, että työntekijöille on työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa varmistettava Euroopan unionissa tietty vähimmäissuoja heidän työsopimuksista tai työsuhteista johtuvien, määrätyltä ajanjaksolta maksamatta olevien palkkasaataviensa maksun varmistamiseksi (ks. yhdistetyt asiat C-19/01, C-50/01 ja C-84/01, Barsotti ym., tuomio 4.3.2004, Kok., s. I-2005, 35 kohta; asia C-69/08, Visciano, 16.7.2009, Kok., s. I-6741, 27 kohta ja asia C-435/10, van Ardennen, tuomio 17.11.2011, Kok., s. I-11705, 27 kohta).

21 Tästä syystä direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että palkkaturvajärjestelmät turvaavat maksun kyseisistä työntekijöiden maksamatta olevista saatavista.

22 Sekä direktiivin 80/987 alkuperäisessä versiossa että direktiivissä 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, annetaan kuitenkin jäsenvaltioille mahdollisuus rajoittaa maksamisvelvollisuutta vahvistamalla viiteajanjakso tai palkkaturvakausi ja/tai asettamalla enimmäismäärä suoritettaville maksuille.

23 Tältä osin työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa annetun direktiivin 2008/94/EY tiettyjen säännösten täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetun komission kertomuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle (KOM(2011) 84 lopullinen) – direktiivin 3 ja 4 artikla vastaavat lähtökohtaisesti direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, vastaavia säännöksiä – 3 kohdasta ilmenee, että suuri määrä jäsenvaltioita on käyttänyt tätä mahdollisuutta rajoittaa ajallisesti maksuvelvollisuuttaan ja/tai asettaa enimmäismäärä suoritettaville maksuille.

24 Direktiivin 80/987 alkuperäisen version 3 artiklassa annettiin jäsenvaltioille mahdollisuus valita useista mahdollisuuksista se päivä, jota edeltävältä ajalta maksamatta olevat palkkasaatavat on turvattu. Nämä jäsenvaltioiden näin tekemät valinnat otettiin huomioon direktiivin 4 artiklan 2 kohdassa, jossa

määritettiin ne maksamatta olevat palkkasaatavat, jotka palkkaturvavastuun oli joka tapauksessa katettava siinä tapauksessa, että jäsenvaltio päättää kyseisen artiklan 1 kohdan perusteella rajoittaa tätä palkkaturvavastuuta (ks. vastaavasti asia C-373/95, Maso ym., tuomio 10.7.1997, Kok., s. I-4051, 47 kohta).

25 Direktiivillä 2002/74 direktiivin 80/987 alkuperäisen version 3 artiklaan tehdyillä muutoksilla on poistettu maininta kolmesta siinä alun perin olleesta päivämäärästä ja säädetty tämän säännöksen toisessa alakohdassa siitä, että jäsenvaltiot määrittävät nykyisin vapaasti sen päivän, jota ennen ja/tai tapauksen mukaan, jonka jälkeen sijoittuu ajanjakso, jonka kuluessa palkkaturvajärjestelmä turvaa maksamattomat palkkasaatavat (ks. vastaavasti asia C-247/12, Mustafa, tuomio 18.4.2013, 39–41 kohta).

26 Direktiivin 80/987 alkuperäisen version 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettiin, että jos jäsenvaltiot aikoivat valita palkkaturvavastuun rajoittamisen, ne voivat sijoittaa kolmen kuukauden vähimmäisturvan viitepäivää edeltävään kuuden kuukauden jaksoon. Direktiivin 80/987 alkuperäiseen versioon direktiivillä 2002/74 tehtyjen muutosten voimaantulon jälkeen on ollut mahdollista sijoittaa tämä jakso myös viitepäivän jälkeen. Jäsenvaltioilla on myös mahdollisuus säätää kahdeksaan viikkoon rajoittuvasta vähimmäisturvasta edellyttäen, että tämä kahdeksan viikon jakso sijoittuu pidemmän, vähintään 18 kuukauden pituisen viiteajanjakson sisälle.

27 Näissä olosuhteissa on todettava, että direktiivi 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, ei estä sitä, että jäsenvaltio määrittää päiväksi, josta lähtien viiteajanjakso on laskettava, työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista koskevan kanteen nostamispäivän. Jos jäsenvaltio päättää käyttää mahdollisuuttaan rajoittaa palkkaturvavastuuta vahvistamalla viiteajanjakson, se voi rajoittaa tämän viiteajanjakson kuuteen kuukauteen, jos se turvaa palkkojen maksamisen työsuhteen kolmelta viimeiseltä kuukaudelta.

28 Koska pääasiaan sovellettavassa kansallisessa säännöstössä turvataan palkat työsuhteen kolmen viimeisen kuukauden ajalta, on todettava, että kansallinen lainsäätäjä voi käyttää direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 ja 4 artiklassa säädettyä mahdollisuutta rajoittaa palkkaturvavastuuta antamalla säännöksiä, joiden mukaan FGS turvaa sellaisten palkkasaatavien maksamisen, jotka ovat erääntyneet niiden kuuden kuukauden aikana, jotka edeltävät työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista koskevan vaatimuksen esittämistä, ja tietyin edellytyksin myös tämän päivän jälkeen.

29 Kuten tämän tuomion 20 kohdassa esiin tuodusta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, tarkoituksena on vain työntekijöiden vähimmäissuoja heidän työnantajansa maksukyvyttömyystilanteessa. Jäsenvaltioiden mahdollisuutta rajoittaa niiden palkkaturvavastuuta koskevat säännökset osoittavat, että direktiivillä 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, käyttöön otetussa järjestelmässä otetaan huomioon näiden jäsenvaltioiden taloudellinen kapasiteetti ja pyritään säilyttämään niiden palkkaturvajärjestelmien taloudellinen tasapaino.

30 Tämä näkökohta tulee esiin erityisesti jäsenvaltioille annetussa mahdollisuudessa lyhentää palkkaturva-ajanjaksoa, jos vähimmäisviiteajanjaksoa on laajennettu direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 4 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetyllä tavalla, sekä mahdollisuudessa asettaa tämän direktiivin 4 artiklan 3 kohdan perusteella enimmäismäärä suoritettaville maksuille.

31 On todettava, että direktiivin 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, 4 artiklassa säädettyjen kaltaisia tapauksia, joissa palkkaturvajärjestelmien maksuvelvollisuutta voidaan rajoittaa, on tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti em. asia van Ardennen, tuomion 34 kohta).

32 Näiden tapausten suppea tulkinta ei kuitenkaan voi tehdä tehottomaksi jäsenvaltioille nimenomaisesti varattua mahdollisuutta rajoittaa mainittua maksuvelvollisuutta.

33 On kuitenkin todettava, että näin olisi, jos direktiiviä 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, olisi tulkittava siten, että se on esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa ei turvata yli kuusi kuukautta ennen työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista koskevan kanteen nostamista maksettaviksi tulleita palkkasaatavia.

34 Lisäksi on korostettava, kuten tämän tuomion 20 kohdassa esiin tuodusta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että direktiivillä 80/987 on tarkoitus taata työntekijöiden suojelu heidän työnantajansa maksukyvyttömyystilanteessa. Tästä seuraa, että kyseisellä direktiivillä käyttöön otettu järjestelmä edellyttää yhteyttä maksukyvyttömyyden ja maksamattomien palkkasaatavien välillä.

35 Unionin tuomioistuimelle esitettyyn asiakirja-aineistoon sisältyvien seikkojen perusteella näyttää kuitenkin siltä, että pääasiassa puuttuu tällainen yhteys.

36 Kun kyseisen riidan kohteena olevat palkkasaatavat johtuvat siitä, että Gomes Viana Novo ym:iden työnantaja on lakannut maksamasta heidän palkkaansa vuoden 2003 huhtikuusta lähtien, ja siitä, että nämä ovat irtisanoneet työsopimuksensa vuoden 2003 syyskuussa tämän palkanmaksun puuttuessa, saman työnantajan palveluksessa olevat muut työntekijät ovat saaneet edelleen palkkansa vuosina 2004–2006, ja vasta vuoden 2006 toukokuussa näiden viimeksi mainittujen työntekijöiden työsopimukset on irtisanottu heidän työnantajansa maksukyvyttömyyden vuoksi. Näin ollen työnantaja on palkkojen maksun viivästymisestä huolimatta säilyttänyt merkittävän osan henkilöstöstään ja maksanut edelleen heidän palkkansa useita vuosia sen jälkeen, kun Gomes Viana Novo ym:iden työsopimukset oli irtisanottu.

37 Näin ollen ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että direktiiviä 80/987, sellaisena kuin se on muutettuna, on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa ei turvata sellaisia palkkasaatavia, jotka ovat erääntyneet yli kuusi kuukautta ennen työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista koskevan kanteen nostamista, vaikka työntekijät olisivatkin ennen tämän ajanjakson alkua panneet vireille oikeudenkäynnin työnantajaansa vastaan saataviensa määrän vahvistamista ja niiden pakkoperintää varten.

Oikeudenkäyntikulut

38 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (viides jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Työntekijöiden suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa 20.10.1980 annettua neuvoston direktiiviä 80/987/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 23.9.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/74/EY, on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sellaiselle kansalliselle säännöstölle, jossa ei turvata sellaisia palkkasaatavia, jotka ovat erääntyneet yli kuusi kuukautta ennen työnantajan maksukyvyttömyyden toteamista koskevan kanteen nostamista, vaikka työntekijät olisivatkin ennen tämän ajanjakson alkua panneet vireille oikeudenkäynnin työnantajaansa vastaan saataviensa määrän vahvistamista ja niiden pakkoperintää varten.

Allekirjoitukset